

STORTINGET

Innst. 252 S

(2017–2018)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:112 S (2017–2018)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken, Kari Elisabeth Kaski, Torgeir Knag Fylkesnes, Nicholas Wilkinson, Freddy André Øvstegård, Gina Barstad og Arne Nævra om ny behandling av Nordic Minings gruveprosjekt i Naustdal og Nussirs gruveprosjekt i Kvalsund

Til Stortinget

Bakgrunn

Følgende forslag fremmes i representantforslaget:

«Stortinget ber regjeringen foreta en ny behandling av spørsmålet om å etablere sjødeponi i Førdefjorden og Repparfjorden.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Zaineb Al-Samarai, Åsmund Aukrust, Else-May Botten, Hege Haukeland Liadal og Runar Sjøstad, fra Høyre, Tina Bru, Liv Kari Eskeland, Stefan Heggelund og Lene Westgaard-Halle, fra Fremskrittspartiet, Terje Halleland og Gisle Meininger Saudland, fra Senterpartiet, Sandra Borch og Ole André Myhrvold, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Venstre, lederen Ketil Kjenseth, fra Kristelig Folkeparti, Tore Storehaug, og fra Miljøpartiet De Grønne, Per Espen

Stoknes, viser til Dokument 8:112 S (2017–2018). Forslagsstillerne tar til orde for at det er nødvendig med en ny behandling av spørsmålet om å etablere sjødeponi i Førdefjorden og Repparfjorden.

Komiteen viser til behandlingen av Dokument 8:80 S (2014–2015), Innst. 300 S (2014–2015), representantforslag om Stortingets involvering i saker om store gruveplanar og sjødeponi. Forslagsstillerne fikk ikke flertall for at Stortinget skal involveres i slike saker, men komiteen merker seg at Stortinget vedtok at:

«Stortinget ber regjeringen påse at miljøfaglige råd er grunnlaget for en helhetlig beslutning når endelig utslippstillatelse gis i forbindelse med utvinning av mineralressurser, og at denne sikrer bærekraftig utvikling og ikke forringer miljø og/eller ressursgrunnlaget over tid.» (Vedtak 579)

Komiteen merker seg at også forlagsstillerne legger til grunn at det er avklart i Stortinget i forrige periode at det ikke var flertall for å flytte beslutninger i slike saker til Stortinget, og at man i forslaget ber regjeringen foreta en ny behandling av spørsmålet om å etablere sjødeponi i Førdefjorden og Repparfjorden.

Komiteen viser til at statsråd Elvestuen i sitt svar til forslaget av 16. februar 2018 (vedlagt) sier følgende:

«I Jeløya-plattformen fastslås det at det ikke vil gis nye tillatelser til sjødeponi i denne stortingsperioden, og det skal utredes konsekvensene av et forbud mot nye sjødeponi. Tillatelsene etter forurensningsloven til Nordic Minings gruveprosjekt i Naustdal og Nussirs gruveprosjekt i Kvalsund er allerede gitt og vedtakene endres ikke. Det er generelt høy terskel for å omgjøre forvaltningsvedtak.»

Komiteen har forståelse for dette og synes det er et positivt signal fra regjeringen at man ved å slå fast at det ikke gis nye tillatelser i perioden, signaliserer at man ser alvor i slike saker i et forurensnings- og naturforvaltningsperspektiv.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at det ved sprengningsarbeid i fjell blir brukt plastmateriale som vil følge sprengningsmassene, såkalt sprengningsplast. Dette har ført til marin forurensning med plast flere steder der det er fylt sprengningsmasser i sjø, og har ført til strenge vilkår for bruk av slike masser. Det har også vært eksempel på bøtelegging etter forurensning med sprengningsplast i sjø ved bruk av sprengningsmasser for tildekking av forurenset sjøbunn.

Flertallet viser til at steinmassene som blir hentet ut av gruver, går til prosessanlegg for knusing og videre bearbeiding. Dersom sprengningsplasten ikke blir fjernet fra steinmassene, vil den følge med til prosessanlegget, og vil kunne ende opp i avgangsmassene som går til deponi. Ved bruk av sjødeponi kan dette gi plastforurensning i fjordene. Flertallet viser til at spørsmålet om forurensning av fjordene med sprengningsplast ikke har vært vurdert i søknadene om utslipp/ deponi, og er ytterligere en grunn til å kreve ny behandling av søknadene om bruk av sjødeponi.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener det på dette grunnlag er behov for å stille strenge krav om at det blir brukt andre løsninger enn plastmateriale ved sprengningsarbeidet knyttet til disse prosjektene.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til brev fra Klima- og miljødepartementet v/ statsråd Ola Elvestuen til energi- og miljøkomiteen, daterert 16. februar 2018, og følgende sitat:

«Det er et omfattende kunnskapsgrunnlag som ligger til grunn for vurderingen av søknaden om tillatelse etter forurensningsloven. Miljøvirkningene er utredet og vurdert. Forurensningsloven legger opp til en bred skjønnsmessig avveining av fordeler og ulemper. Det ble foretatt en samlet vurdering av de miljømessige ulempene ved tiltaket og den samfunnsmessige nytten. Med de vilkårene som er satt til tillatelsen ble det gitt tillatelse til omsøkt virksomhet.»

Videre at, sitat:

«Gjennom en studie fremlagt av Nordic Mining fremkommer det at selskapet har justert tallene for de ulike mineralene de planlegger å ta ut og tall for gruveavfall. I tillegg er driftsperiode og tall for arbeidsplasser justert. Dette er endringer i noen av forutsetningene for vurderingene som ble gjort i søknadsprosessen, men

endringene er ikke vesentlige nok til å gi grunnlag for å ta saken som helhet opp til ny vurdering.»

Disse medlemmer viser videre til Innst. 300 S (2014–2015) og følgende merknad:

«Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet legger videre til grunn at regjeringen setter strenge miljøkrav til de enkelte tillatelser som gis, og at regjeringen påser at miljø- og ressurstilstanden overvåkes nøye der hvor det blir gitt tillatelser. Videre legges til grunn at man trekker tilbake tillatelser hvis overvåkingen overskrider fastsatte grenseverdier for miljø- og ressursgrunnlag.»

Disse medlemmer viser til at sak om mineralstrategi, herunder spørsmålet om sjødeponi, for Naustdal og Askvoll, var til behandling i fylkesutvalget i Sogn og Fjordane seinest 7. mars 2018. Her gikk et samlet fylkesutvalg sammen om en uttalelse som støtter mineralstrategi for Naustdal og Askvoll.

Disse medlemmer viser videre til at søknad om deponi i Førdefjorden først ble sendt i 2008, og at Nordic Mining fikk utslippstillatelse til å etablere et sjødeponi i Førdefjorden i 2015. Beslutningen ble så opprettholdt i 2016, og saken er, slik disse medlemmer ser det, allerede behandlet flere ganger – og over en periode på mange år. Det er etter disse medlemmers syn gjort grundige vurderinger i flere omganger av fagmyndighetene, og spørsmålet forslaget omhandler, er i realiteten om man skal trekke tillatelsen tilbake gjennom enda en runde med behandling av saken. Disse medlemmer vil påpeke at saker om etablering av sjødeponi alltid vil innebære at viktige samfunnsinteresser må vektles opp mot hverandre, og at det ofte også vil innebære at miljøhensyn blir satt opp og vurdert mot andre viktige samfunnshensyn. Disse medlemmer har ment at det burde vært gjort en konsekvensutredning før tillatelse ble gitt, blant annet ved behandling av Innst. 300 S (2014–2015). Imidlertid er det disse medlemmers mening at tillatelsen nå er gitt, på bakgrunn av en langvarig, omfattende og grundig behandling av de faglige spørsmål knyttet til etableringen av sjødeponiene saken gjelder.

Disse medlemmer er enige i at det skal være en høy terskel for å omgjøre forvaltningsvedtak, og støtter derfor ikke forslaget om at det skal foretas enda en ny behandling av spørsmålet om å etablere sjødeponi i Førdefjorden og Repparfjorden.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne har merket seg at det har kommet frem nye tall fra Nordic Mining for omfanget av gruvevirksomheten i Engebøfjellet. Det har videre kommet opplysninger om endret driftsperiode og tall på arbeidsplasser. Disse medlemmer merker seg at statsråden ikke ser disse endringene som så vesentlig at

det er grunn til å ta saken som helhet opp på nytt. Disse medlemmer er uenige i dette. Disse medlemmer peker på at Miljødirektoratet i sin anbefaling av 4. november 2014 til plansaken sa at de miljøfaglige hensynene tilsier at innsigelsen som er reist mot planene om deponering av gruveavfall i Førdefjorden i Sogn og Fjordane, bør tas til følge. Da direktoratet i april 2015 likevel ga sin endelige anbefaling, var det med begrunnelse at samfunnsnyttene var større enn miljøulempene. Disse medlemmer mener at når dette premisset er endret, bør hele saken vurderes på nytt.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreta en ny behandling av spørsmålet om å etablere sjødeponi i Førdefjorden på bakgrunn av nye opplysninger om samfunnsnytte, veid opp mot miljøulempene.»

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti merker seg videre at det ikke har kommet tilsvarende nye momenter inn i saken om fjorddeponi i Repparfjorden, og mener således at grunnlaget for å be om en ny behandling av den saken ikke er til stede, selv om de forespeilede utslippene fra Nussir medfører utslipp av stoffer som kan forringe vannkvaliteten i Repparfjorden.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at Nussir ASA i 2015 fikk tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven til gruvedrift i forekomstene Nussir og Ulveryggen i Kvalsund kommune i Finnmark, og til å deponere avgangsmasser i et sjødeponi i Repparfjorden.

Disse medlemmer viser til rapporten fra Vista Analyse som kom i mai 2016, Vista Analyse AS, 2016/26 Gruvedrift ved Repparfjorden – gjennomgang av utredninger om samfunnsmessige konsekvenser. I denne konkluderes det med følgende:

«Det er med foreliggende analyser av gruvevirksomhet i Repparfjorden ikke mulig å avgjøre hvorvidt den samfunnsøkonomiske gevinsten fra virksomheten vil være større eller mindre enn de samfunnsøkonomiske kostnadene. Usikkerheten i størrelsen på både nytte og kostnader tilsier at føre-var prinsippet bør vektlegges i forvaltningen av området.

Gruvevirksomhet i Repparfjorden kan ha gunstige økonomiske effekter for

Kvalsund kommune og Norge. Samtidig vil virksomheten ha negative effekter for andre næringer og ikke minst miljømessige ulemper. De miljømessige

ulempene kan potensielt ha stor samfunnsøkonomisk kostnad.»

Disse medlemmer viser til at sammenholdt med de nye utredningene som har kommet rundt prosjektet i Førdefjorden, er det grunn til å tro at regjeringen har lagt for stor vekt på mulige positive samfunnsmessige virkninger av prosjektet.

På denne bakgrunn foreslår disse medlemmer:

«Stortinget ber regjeringen foreta en ny behandling av spørsmålet om å etablere sjødeponi i Repparfjorden, gjennomgå samfunnsnyttene på nytt og veie den opp mot miljøulempene.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen foreta en ny behandling av spørsmålet om å etablere sjødeponi i Førdefjorden på bakgrunn av nye opplysninger om samfunnsnytte, veid opp mot miljøulempene.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen foreta en ny behandling av spørsmålet om å etablere sjødeponi i Repparfjorden, gjennomgå samfunnsnyttene på nytt og veie den opp mot miljøulempene.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:112 S (2017–2018) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken, Kari Elisabeth Kaski, Torgeir Knag Fylkesnes, Nicholas Wilkinson, Freddy André Øvstegård, Gina Barstad og Arne Nævra om ny behandling av Nordic Minings gruveprosjekt i Naustdal og Nussirs gruveprosjekt i Kvalsund – vedtas ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 26. april 2017

Ketil Kjenseth

leder

Tore Storehaug

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Klima- og miljødepartementet v/statsråd Ola Elvestuen til energi- og miljøkomiteen, datert 16. februar 2018****Vedr. representantforslag 112 S (2017-2018) om behandling av Nordic Minings gruveprosjekt i Naustdal og Nussirs gruveprosjekt i Kvalsund**

Det vises til brev fra energi- og miljøkomiteen 1. februar 2018 der komiteen ber om Klima- og miljødepartementets utredning mv. av representantforslag 112 S (2017-2018) fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken, Kari Elisabeth Kaski, Torgeir Knag Fylkesnes, Nicholas Wilkinson, Freddy André Øvstegård, Gina Barstad og Arne Nævra om ny behandling av Nordic Minings gruveprosjekt i Naustdal og Nussirs gruveprosjekt i Kvalsund.

Klima- og miljødepartementet ga Nordic Mining tillatelse etter forurensningsloven til gruvedrift i Engerbjøfjellet den 5. juni 2015 og vedtaket ble etter klagebehandling opprettholdt av Kongen i statsråd 19. februar 2016. Det er et omfattende kunnskapsgrunnlag som ligger til grunn for vurderingen av søknaden om tillatelse etter forurensningsloven. Miljøvirkningene er utredet og vurdert. Forurensningsloven legger opp til en bred skjønnsmessig avveining av fordeler og ulemper. Det ble foretatt en samlet vurdering av de miljømessige ulempene ved tiltaket og den samfunnsmessige nytten. Med de vilkårene som er satt til tillatelsen ble det gitt tillatelse til omsøkt virksomhet.

Gjennom en studie fremlagt av Nordic Mining fremkommer det at selskapet har justert tallene for de ulike mineralene de planlegger å ta ut og tall for gruveavfall. I tillegg er driftsperiode og tall for arbeidsplasser justert. Dette er endringer i noen av forutsetningene for vurderingene som ble gjort i søknadsprosessen, men endringene er ikke vesentlige nok til å gi grunnlag for å ta saken som helhet opp til ny vurdering. Endringene tilsier at miljøulempene blir mindre enn forutsatt i søknadsprosessen. I vedtaket om å gi tillatelse er det tatt høyde for at det er usikkerhet i tall om arbeidsplasser, restmasser og driftstid. Miljødirektoratet er gitt ansvar for å følge opp tillatelsen, og Miljødirektoratet har myndighet til å endre tillatelsen med vilkår. Dersom det blir en reduksjon i deponibehovet, slik studien indikerer, vil Miljødirektoratet vurdere å justere vilkårene i tillatelsen.

Miljødirektoratet ga tillatelse etter forurensningsloven til Nussir ASA til gruvedrift i forekomstene Nussir og Ulveryggen den 15. januar 2016. Vedtaket ble etter klagebehandling opprettholdt av Klima- og miljødepartementet 19. desember 2016. Det er gjort vurderinger av om tiltaket er i strid med EUs vanddirektiv som er gjennomført i vannforskriften. Departementet vurderte at

vannforskriften ikke er til hinder for å gi tillatelse til gruvevirksomheten.

I Jeløya-plattformen fastslås det at det ikke vil gis nye tillatelser til sjødeponi i denne stortingsperioden, og det skal utredes konsekvensene av et forbud mot nye sjødeponi. Tillatelsene etter forurensningsloven til Nordic Minings gruveprosjekt i Naustdal og Nussirs gruveprosjekt i Kvalsund er allerede gitt og vedtakene endres ikke. Det er generelt høy terskel for å omgjøre forvaltningsvedtak.

Det kreves driftskonsesjon etter mineralloven for uttak på mer enn 10 000 kubikkmeter masse, samt ethvert uttak av naturstein. Formålet med regulering gjennom driftskonsesjon er for de enkelte uttakene å legge rammer som legger til rette for ivaretagelse av viktige samfunnshensyn og sikrer tilstrekkelig kontroll med uttakene. De samfunnshensynene som man er særlig opptatt av i konsesjonsbehandlingen, er at tiltakshaver skal være seriøse aktører med tilstrekkelig kompetanse, sikker drift, god ressursutnyttelse og minst mulig belastning på omgivelsene. I dette ligger også en vurdering av ulike miljøhensyn. Blant de miljøhensynene som oftest vurderes er belastninger på omgivelsene som kan knyttes til utformingen av uttaket, som støv, støy og visuell fremtoning. Miljøvurderingene i konsesjonsbehandlingen avgrenses mot vurderinger som gjøres etter forurensningsloven, for å unngå dobbeltbehandling og å sikre effektive beslutningsprosesser.

Nussir ASA har søkt om driftskonsesjon etter mineralloven. Søknaden er under behandling hos Nærings- og fiskeridepartementet.